

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl „Ekonominės ir pinigų sąjungos (EPS) sukūrimo. Politinio ramsčio“

(nuomonė savo iniciatyva)

(2015/C 332/02)

Pranešėjai: Carmelo CEDRONE ir Joost VAN IERSEL

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas, vadovaudamasis Darbo tvarkos taisyklių 29 straipsnio 2 dalimi, 2015 m. sausio 22 d. nusprendė parengti nuomonę savo iniciatyva dėl

EPS sukūrimo. Politinio ramsčio.

Ekonominės ir pinigų sąjungos, ekonominės ir socialinės sanglaudos skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto parengiamąjį darbą šiuo klausimu, 2015 m. gegužės 6 d. priėmė savo nuomonę.

508-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2015 m. gegužės 27–28 d. (2015 m. gegužės 27 d. posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 183 nariams balsavus už, 16 – prieš ir 16 susilaikius.

Preambulė

Atsižvelgdamas į naują Europos Parlamento ir Europos Komisijos kadenciją, EESRK 2014 m. liepos mėn. priėmė nuomonę „Ekonominės ir pinigų sąjungos sukūrimas. Kitas ES teisėkūros laikotarpis“. 2014 m. lapkričio mėn. pranešėjai šią nuomonę atnaujino. Tikslas buvo parengti nuoseklią politiką, kuria siekiama sustiprinti ekonominės ir pinigų sąjungos architektūrą ir veiksmingumą.

EESRK išskiria keturis ramsčius: pinigų ir finansų, makroekonomikos ir mikroekonomikos, socialinį ir politinį ramsčius. Visi keturi ramsčiai susiję tarpusavyje. EESRK yra priėmęs ne vieną nuomonę dėl pinigų ir finansinio, ekonominio ir socialinio ramsčių. Dabartiniu metu EESRK konkrečiau nagrinėja klausimus, susijusius su bendru politiniu ir instituciniu EPS matmeniu, kuris yra išimtinai valstybių narių ir Europos Vadovų Tarybos rankose. Šis matmuo apima EPS šalių pagrindinę grupę, tačiau prie jos gali jungtis ir kitos potencialios euro zonos šalys kandidatės, norinčios eiti tuo pačiu keliu.

1. Išvados ir rekomendacijos

1.1. Po šešerius metus trukusios finansų ir ekonomikos krizės sunkiau nei bet kada anksčiau prognozuoti ekonomikos ir socialinės padėties ateitį. Atsižvelgiant į geopolitinius ir ekonominius uždavinius, tik tvirta EPS užtikrins ilgalaikį stabilumą.

1.2. EPS vis dar silpna – žr. toliau diagnozę ir SSG (SWOT) analizę. EESRK nuomone, dėl išliekančio disbalanso, taip pat norint atkurti pasitikėjimą visoje Europoje reikia veiksmingesnio ir demokratiškesnio ekonomikos valdymo, ypač euro zonoje.

1.3. EESRK suvokia, jog negalima labai greitai padaryti ryžtingų žingsnių, tačiau būtina deramai atsižvelgti į du dalykus: a) Europa negali sau leisti atidėlioti sprendimų vėlesniems laikams ir b) svarbiausia euro zonos šalims susitarti dėl būtinų veiksmingai valdomos ekonominės politikos principų.

1.4. Be ekonominės konvergencijos ir demokratinio legitimumo, dar būtinas ir tvirtas politinis pagrindas bei bendro likimo jausmas. Šiuo tikslu gali būti imamas konkrečių veiksmų remiantis dabartine Sutartimi ir taisyklėmis. Per vidutinės trukmės laikotarpį Sutartimi institucinės nuostatos turėtų būti suderintos su būtinais tikros ekonominės ir politinės sąjungos reikalavimais.

1.5. Būtina nuosekli sistema, vienijanti Europos Vadovų Tarybą, nacionalines Vyriausybes, Europos Parlamentą ir nacionalinius parlamentus bei Europos Komisiją, pasižyminti demokratišku legitimumu, atskaitomybe ir skaidrumu ir gebanti efektyviai veikti piliečių ir ūkio subjektų interesais.

1.6. Jau tapo aišku, kad dabartinė taisyklių, kuriomis grindžiama ES, ypač euro zona, sistema sukėlė painiavą teisinėje, institucinėje ir demokratijos srityse. Todėl reikia naujo požiūrio. Atsižvelgiant į politikos ir ekonomikos dinamiką, ES turi keisti savo institucinę struktūrą. Todėl Komitetas mano, kad labai svarbu toliau stiprinti euro zonos integracijos procesą.

1.7. Atsižvelgdamas į tai, Komitetas norėtų pateikti veiksmų planą, kurį sudaro šie etapai:

1.7.1. 1 etapas

- 1) tvirtas euro grupės pirmininkas;
- 2) užtikrinti tarpparlamentinės konferencijos veikimą;
- 3) euro zonos „parlamentarizavimas“ (EP didysis komitetas – visų EPS šalių nariai).

1.7.2. 2 etapas

- 4) EPS teisėkūros reikalų taryba;
- 5) euro zonos šalių EP narių balsavimas EPS kompetencijai priklausančiais klausimais;
- 6) EPS vykdomoji valdžia (Vyriausybė) (šiuo metu euro grupė ir Komisija);
- 7) tarpparlamentinės konferencijos (EP ir nacionalinių parlamentų) įgaliojimų ir kompetencijos sričių išplėtimas.

1.7.3. 3 etapas

- 8) sustiprinti EP įgaliojimus EPS atžvilgiu (demokratinis legitimumas) ir kurti tikras Europos politines partijas;
- 9) Parlamento Rūmai (EPS) (Vyriausybės);
- 10) teisėkūros ir vykdomosios valdžios atskyrimas;
- 11) vieningo balsavimo panaikinimas.

1.8. Be to, siekiant parengti ir įgyvendinti pirmiau nurodytus veiksmus, turėtų būti imamas šių iniciatyvų:

- pilietinės visuomenės konferencija, bendrai surengta EESRK ir RK bendradarbiaujant su ES pirmininkaujančia šalimi ir Komisija,

- tarpparlamentinė konferencija,
- EP pasiūlymai dėl veiksmų nekeičiant Sutarties ir dėl Lisabonos sutarties peržiūros,
- konstitucinis konventas,
- potencialus galimybės surengti visos Europos referendumą vertinimas.

2. Diagnozė

2.1. EPS jau turi išsamų *acquis*. Ji turi bendrą valiutą ir Centrinį banką; tam tikru mastu užtikrina fiskalinės ir ekonominės politikos koordinavimą; priima šalims privalomus sprendimus, kurie riboja jų ekonominę ir fiskalinę autonomiją, nustato sąlygas dėl bet kokios ekspansinės priemonės valstybėse narėse ir įpareigoja jas imtis ekonominių ir socialinių reformų.

2.2. Tai reiškia, kad EPS yra federacija *in itinere*, kuri šiuo metu veikia kaip „sergėtoja“, tačiau dar veikia ne išvien. Jos tikslo suvokimas yra tvirtesnis nei kitur ir ji palankiai vertina viešąją diskusijų erdvę. EPS siejasi su didesniu valstybių narių suvereniteto praradimu, nors jos valdymą ir toliau kontroliuoja technokratinė struktūra.

2.3. Šią Sąjungą reikia baigti kurti sudarant sąlygas, būtinas užtikrinti jos šalims ar norinčioms tapti jos narėmis šalims ne tik stabilumą, bet ir vystymąsi bei klestėjimą. Joms turėtų būti naudingiau priklausyti euro zonai nei jai nepriklausyti.

2.4. 2008 m. ištikusi finansų krizė ir tolesnė jos raida kartu su pražūtingais padariniais realiajai ekonomikai ir Europos visuomenei pažadino visus tuos, kurie iki tol tikėjo, kad EPS architektūra ir toliau veiks daugiau ar mažiau patenkinamai ir kad šalutinis poveikis darniai skatins valstybių narių konvergenciją.

2.5. Netrukus po pirmojo šoko Europos institucijos pradėjo ieškoti aktualiausių problemų trumpalaikių sprendimų. Tai, kad buvo įdiegti EPS, eurą ir euro zoną išsaugoję mechanizmai, buvo didelis laimėjimas, tačiau buvo ir pavėluotų veiksmų bei rimtų neveikimo atvejų, pavyzdžiui, nebuvo parengtas bendras augimą ir darbo vietų kūrimą skatinantis planas.

2.6. Taip pat didelis laimėjimas yra tai, kad ypač sunkiomis aplinkybėmis buvo padaryti veiksmingi žingsniai bent iš dalies tvirtesniai EPS pagrindui sukurti. EESRK palankiai įvertino kiekvieną iš šių priemonių, tačiau nepagailėjo kritikos ir jų trūkumams bei pateikė savo pasiūlymų, kaip geriau įveikti krizę.

2.7. Finansų ir ekonomikos krizė peraugo į besitęsiantį ekonomikos nuosmukį, sutrikdžiusį ekonominę nacionalinių ekonomikų pusiausvyrą. Tačiau praėjus šešeriams metams didelėje ES teritorijų dalyje padėtis ekonomikos augimo ir užimtumo lygio kilimo srityse yra toli gražu nepavydėtina. Socialinės ir ekonominės pasekmės kalba pačios už save.

2.8. Nepaisant visos padarytos pažangos, EPS vis dar nebaigta kurti. Padėtis labai sudėtinga. Nepaisant viltingų atsigavimo ženklų, keletas šalių neišbrenda iš ekonomikos sąstingio, skurdo ir mažai kuria darbo vietų, dažniausiai dėl giliai įsišaknijusių priežasčių – istorinių, valdymo tradicijų (ar jų nebuvimo), skirtingų augimo kelių, skirtingos ekonominės ir socialinės struktūros ir išorės politikos – kurias krizė dar labiau išryškino ir pagilino.

2.9. Euro zonoje toliau nesutaria stabilumo sąjungos šalininkai, palaikantys ekonominę konvergenciją ir reformas valstybėse narėse, ir tikros fiskalinės sąjungos šalininkai. Dėl šio nesutarimo išsiskiria tiek politikų, tiek socialinių partnerių nuomonės, kokia ekonomine politika turėtų būti vadovaujama nacionaliniu ir ES lygiu.

2.10. Nuomonių ir praktikos prieštaravimai pagilino nepasitikėjimo atmosferą ne tik tarp politikų, bet ir tarp plačiosios visuomenės įvairiose šalyse, kad ir kokia paviršutiniška būtų ši tarpusavio kritika. Tai tapo savaime išsipildančia pranašyste, atimančia iš politikos formuotojų veikimo laisvę ir keliančia tarp piliečių ES fobijos bangas.

2.11. EPS, kurioje vyrauja tarpvyriausybiniis sprendimų priėmimas ir technokratinis valdymas bei trūksta demokratinio legitimumo ir patikimumo, turi rimtą poveikį, didinantį skirtumus tarp šalių partnerių.

2.12. Ne išimtis ir ES. Kitos didžiosios valstybės, pavyzdžiui, JAV, Kinija, Rusija, Indija ir Brazilija, ir didelis skaičius mažesnių šalių taip pat susiduria su panašiomis sunkiomis aplinkybėmis. Tačiau, be abejonės, ES, ir visų pirma euro zonoje, yra labai sunku įveikti kliūtis, palyginti su JAV ir Azijos kontinentu („Azijos fabrikas“).

2.13. Iš esmės EESRK mano, kad, nors Europos ekonomikos padėtis priklauso nuo daug įvairių ir sudėtingų aspektų, veiksmingesnis politinis EPS valdymas turėtų labai padėti sukurti daugiau stabilumo sprendžiant dabartines ir būsimas problemas. Bet kuriuo atveju, norint apginti tam tikrus svarbius Europos interesus pasaulyje, bus būtina stipresnė EPS.

2.14. EESRK supranta, kad dabartiniu metu galutinių sprendimų padaryti nėra galimybių. Jis taip pat suvokia, kad dabartinė dinamika, sudėtingumas ir dilemos trukdo įgyvendinti patikimą veiksmų planą. Antra vertus, dabartiniai instituciniai ir valdymo trūkumai negali vėl taip ilgai tęstis be ilgalaikės žalos pasitikėjimui ir ekonomikos rezultatams. Todėl, EESRK nuomone, nepriimtina vilkinti, susitaikyti su padėtimi ir neturėti ateities planų.

2.15. EESRK mano, kad reikia rimtai aptarti gerai pagrįstą EPS architektūrą, o tai reiškia, kad bendras sutarimas dėl ekonominių ir socialinių tikslų bei valdymo yra neišvengiamas.

2.16. Nuo pat EPS pradžios didesne ar mažesne Europos integracija „prisidengę“ debatai yra dėl nacionalinio suvereniteto. EESRK pabrėžia, kad tai yra klaidinga tendencija, kadangi nacionalinis suverenitetas palaipsniui nyksta. Atsižvelgdamas į globalizacijos tendenciją ir su tuo susijusius iššūkius, Komitetas mano, jog perspektyviausia alternatyva yra geriau įtvirtinti bendrą arba suvienytą suverenitetą Europos Sąjungoje, ypač euro zonoje. Šiuo tikslu reikės tvirto suvienyto ekonomikos valdymo ar ekonomikos valdymo institucijos. Be to, EPS ateitis yra glaudžiai susijusi su kitomis gyvybiškai svarbiomis „suvereniomis“ politikomis, pavyzdžiui, bendra saugumo ir gynybos politika ir energetikos sąjunga.

3. Dabartinės ES ir euro zonos padėties stiprybių, silpnybių, galimybių ir grėsmių (SWOT) analizė

Stiprybės	Silpnybės
<ul style="list-style-type: none"> — Geresnis suvokimas, kad europiečių ateitis yra bendra — Išskirtinis, nors ir ribotas, ECB (kaip viršvalstybinės institucijos) vaidmuo — Europos stabilumo mechanizmas (ESM) ir neseniai patvirtintos lankstumo taisyklės — Geresnė valstybių narių biudžetinė drausmė — Vis platesnis politinis Vyriausybės pritarimas ES lygmeniu sutartoms taisyklėms, visų pirma susijusioms su struktūrinių reformų visose valstybėse narėse būtinumu — Vis didesnis ES dėmesys valdymo tobulinimui ir geresniam administravimui visose valstybėse narėse — Bankų sąjungos kūrimo pradžia ir sprendimų priėmimo procesas dėl bendro pertvarkymo mechanizmo — ECB įgyvendinama monetarinio stimuliavimo programa — Aktyvesnis, tačiau vis dar ribotas, EIB vaidmuo ir siūlomas Investicijų planas Europai — Europos semestras ir konkrečioms šalims skirtos rekomendacijos, rodančios, kad ES turi aktyviau dalyvauti nustatant silpnąsias nacionalinių biudžetų ir valdymo vietas — Daugiau skaidrumo viešosiose diskusijose apie pokyčius šalyse partnerėse — Didelis pritarimas visose valstybėse narėse būtinumui skatinti augimą bei konkurencingumą ir pagerinti vidaus ir užsienio investicijų sąlygas — Nepaisant skirtingų Europos socialinės rinkos modelių, jie užtikrina geriausius stabilius visuomenės pokyčius 	<ul style="list-style-type: none"> — Ilgalaikiai ekonomikos pusiausvyros sutrikimai euro zonoje, turintys tendenciją didėti — Trūksta solidarumo tarp valstybių narių ir jų viduje — Nuolat taikoma vieningo balsavimo dėl esminių klausimų taisyklė — Norint pažangos reikia labai ilgų diskusijų, net dėl bendrai suderintų klausimų — Nepaisant euro, nėra „bendro likimo bendruomenės“, o ekonominė ir fiskalinė politika didele dalimi ir toliau priklauso valstybių narių kompetencijai⁽¹⁾ — Demokratinio legitimumo trūkumas — Silpna EK padėtis įgyvendinant europines taisykles ir Europos semestrą — Silpnas bendrai suderintų taisyklių (perviršinis deficitas, konkrečiai šaliai skirtos rekomendacijos) įgyvendinimas valstybėse narėse — Neigiamas ypač griežto taupymo politikos poveikis — Dėl istoriškai susiklosčiusių išankstinių nuostatų valstybės narės įtariai vertina viena kitą, tokio įtarumo šiek tiek mažiau tarp finansų ministerijų — Silpnas nacionalinių parlamentų ir pilietinės visuomenės dalyvavimas sprendimų priėmimo procese ir (arba) informuotumo didinimas daugelyje valstybių narių — Nepatenkinama komunikacija, ypač vykdoma valstybių narių vadovybės — Viešosios ir politinių partijų nuomonių priešprieša visoje Europoje ir euro zonoje — Dėmesys sutelktas į trumpalaikį problemų sprendimą, nėra ilgalaikės vizijos, nekalbant jau apie išsipareigojimą — Nebaigta kurti bankų sąjunga, iki šiol nepriimtas sprendimas dėl indėlių garantijų sistemos — Stipri visos Europos kapitalo rinka yra tolima svajonė, kol bankai ir toliau bus nacionaliniai — Nebaigta kurti ir suskaidyta vidaus rinka — Nėra ilgalaikės politinės EPS/ES ateities vizijos

⁽¹⁾ Jeano-Claude'o Junckerio analitinis pranešimas „Pasirengimas tolesniems veiksams, susijusiems su geresniu ekonomikos valdymu euro zonoje“ (2015 m. vasario 12 d.), p. 1.

Galimybės	Grėsmės
<ul style="list-style-type: none"> — Stiprinti euro zonos valdymą — Stiprinti demokratinį legitimumą — Teisingai įgyvendinti sutartas taisykles — Pasitikėjimo stiprinimo priemonės, užtikrinančios stabilią aplinką investicijoms — Pritraukti investicijų ES viduje ir iš užsienio, tai pat pasitelkus Investicijų planą Europai — Sėkminga Europos Centrinio Banko monetarinio stimuliavimo programa — Biudžeto ir fiskalinės politikos konvergencija, pagrįsta bendrai suderintais principais: nacionalinės politikos įgyvendinimas priimtoje bendroje sistemoje — Valstybių narių ir ES sutartiniai susitarimai — Spręsti ekonominio disbalanso problemą bendroje sistemoje — Susitarimas dėl nacionalinių reformų, taip pat augimo ir naujų darbo vietų kūrimo iniciatyvų — Priimtinas sprendimas dėl Graikijos ir kitų valstybių narių nuogąstavimų dėl konvergencijos skatinimo — Išlaikyti Britaniją ES remiantis pagrįstais argumentais, nekeliančiais pavojaus kitų pasiekta pažangai — Sėkminga ECB, EK ir Tarybos sąveika, ypač euro zonoje — Tvirtas euro zonos valdymas — Komisijos iniciatyvaus vaidmens pripažinimas, įskaitant griežtą Bendrijos metodo taikymą — Sukurti bankų sąjungą ir visos Europos kapitalo rinką — Sudaryti sąlygas įvesti euroobligacijas, kurios paskatintų investicijas — Bendra pelno mokesčio bazė — Planuoti ES biudžeto mokesčių bazę ir ją atitinkamai plėsti — Bendra Europos pozicija tarptautiniuose forumuose 	<ul style="list-style-type: none"> — ES/euro zona – per mažai ir per vėlai — Neigiama visuomenės nuomonė ir euroskepticizmas — Nepakankamas investuotojų pasitikėjimas šalies viduje ir užsienyje — Defliacija — Išliekantis žemas augimo lygis, palyginti su svarbiausiais pasaulio konkurentais — Tebesitęsiantys tarptautiniai (kariniai) konfliktai, ypač ES kaimynystėje — Nepakankamas pasirengimas naujai ekonomikos krizei ateityje — Didėjantis ekonominis įvairialytiškumas Sąjungoje/euro zonoje — Graikijos pasitraukimas iš euro zonos (Grexit, ar kažkas į tai panašaus) — Britanijos pasitraukimas iš ES (arba stagnuojantis JK–euro zonos pusiausvyros <i>status quo</i>) — Bankų sąjungos stagnacija — Išliekantis nacionalinių bankų ir valstybių narių ryšys, nėra visos Europos kapitalo rinkos — Netinkamas priemonių įgyvendinimas finansų sektoriuje — Netinkamas priemonių įgyvendinimas vidaus rinkoje, didinantis rinkos fragmentaciją — Stagnuojanti pažanga kitose pagrindinėse srityse, pavyzdžiui, energetikos sąjunga, skaitmeninė sąjunga ir BSGP — Nepakankamai sėkminga Europos Centrinio Banko monetarinio stimuliavimo programa

4. Pasiūlymai dėl EPS politikos ir Sąjungos institucijų

4.1. Demokratija, skaidrumas ir legitimumas

4.1.1. Pagrindiniai ekonominės ir pinigų sąjungos iššūkiai, didelę nacionalinės kompetencijos dalį perduodant Sąjungai, yra susiję su jos demokratiniu ir svarbiausia parlamentiniu matmeniu bei su sprendimo priėmimo sistemos veiksmingumu, atsakomybės ir geranoriško bendradarbiavimo principų laikymusi, taip pat jos veikimo skaidrumu (matomumu). EESRK nuomone, dėl šių iššūkių reikia politinės sąjungos, kuri atkurtų ir užtikrintų visuomenės dalyvavimą ir visų suinteresuotųjų subjektų įsipareigojimą Europos integracijai.

4.1.2. Politinės sąjungos kūrimo procesas turi vykti etapais. Tam tikros sąlygos ir priemonės gali būti įgyvendintos nekeičiant ES sutarčių. Kalbant apie kitas sąlygas ir priemones, Sutarčių persvarstymas yra būtinas.

4.1.3. EESRK rekomenduoja, kad, siekiant atsakomybės ir bendradarbiavimo, nacionalinio lygmens dalyvavimo priemonės būtų deramai taikomos ir Sąjungos lygmeniu, įskaitant:

- visavertės Europos politines partijas,
- politinės daugumos ir mažumos sukūrimą remiantis rinkimų programomis,
- Europos Parlamento rinkimų datos suvienodinimą.

4.1.4. Kiekvienoje valstybėje narėje ir visoje ES demokratijos klausimas yra rimta problema (pakanka pagalvoti apie trejeto vaidmenį naujoje ekonomikos valdymo sistemoje). Baigia išnykti atstovų atskaitomybė atstovaujamesiems: realybė, kurią išryškino krizė. Todėl būtina kuo skubiau į tai atsižvelgti ekonominės ir pinigų sąjungos, grindžiamos toliau išvardytais keturiais integracijos būdais ar ramsčiais, galutinio sukūrimo procese: bankų sąjunga, fiskaline sąjunga, ekonomine sąjunga (kuri, EESRK nuomone, turi apimti ir socialinę sąjungą) ir galiausiai politinė sąjunga.

4.1.5. Norint sukurti šią politinę sąjungą, iš šalių, kurios to nori, ir taikant diferencijuotos integracijos principą, EESRK siūlo atėjus laikui taikyti Konvento, kuriam bus pavesta rasti sprendimus, nepriklausančius Lisabonos sutarties taikymo sričiai, metodą. EESRK įsipareigos parengti pasiūlymus dėl veiksmingo pilietinės visuomenės dalyvavimo šio Konvento darbe.

4.2. Teisėkūra:

Atstovaujamoji demokratija. Europos Parlamentas ir nacionaliniai parlamentai

4.2.1. Ekonominėje ir pinigų sąjungoje svarbiausia atstovaujamosios demokratijos institucija – Europos Parlamentas, kurį sudaro nariai iš bendrą valiutą įsivedusių arba įsivesti besirengiančių šalių.

A pasiūlymas

Siekiant užtikrinti gerą įvaizdį ir EP narių darbo nuoseklumą bei efektyvumą, EESRK siūlo Europos Parlamente įsteigti juos vienijantį nuolatinį organą. Šios institucijos tikslas būtų sustiprinti už bendros valiutos valdymą atsakingų institucijų atskaitomybę ir kartu sukurti viešąją erdvę dialogui ir konsultacijoms, rengti ir priimti dokumentus ekonomikos ir pinigų klausimais, kurie bus pateikti asamblėjai spręsti, ir, įgyvendinant EPS politiką, užtikrinti vienodą požiūrį į solidarumo ir ištikimo bendradarbiavimo principus.

4.2.2. Ekonominėje ir pinigų sąjungoje nebūtų galima įtvirtinti atstovaujamosios demokratijos, jei taikant sprendimų priėmimo metodą nebūtų paisoma dvigubo legitimumo – nacionalinio ir europinio – esminio dalyko *sui generis* sistemoje, atitinkančioje Europos modelį.

B pasiūlymas

EESRK siūlo išnaudoti tarpparlamentinės konferencijos potencialą ir išplėsti jos kompetencijos sritis (Fiskalinio susitarimo 13 straipsnis), suteikiant jai įgaliojimus nagrinėti ekonomikos augimo, konkurencingumo, užimtumo, mokesčių ir socialinės politikos klausimus ir pateikti privalomą nuomonę. Be to, Europos Parlamentas turėtų sudaryti galimybę nacionaliniams esamų ir būsimų euro zonos šalių atstovams stebėtojų teisėmis dalyvauti savo už EPS atsakingos vidaus institucijos veikloje. Tarpparlamentinę konferenciją gali sudaryti EPS šalių biudžeto ir pramonės komitetų pirmininkai ir EP biudžeto, ekonomikos ir pinigų politikos, pramonės, mokslinių tyrimų ir energetikos bei sanglaudos komitetų pirmininkai. Stiprinant bendro sprendimo procedūrą turi būti išsaugotas naujų pasiūlymų dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų legitimumas.

C pasiūlymas

Savo ruožtu, nacionalinių parlamentų dalyvavimas ES politiniuose debatuose turi būti matomas. Tai jau vyksta kai kuriose šalyse, pavyzdžiui, Komisijai dalyvaujant parlamentiniuose debatuose. Ši geroji praktika galėtų būti skleidžiama. Reikėtų siekti, kad nacionalinių politinių veikėjų dalyvavimas savo lygmeniu jiems tiesioginį poveikį darančioje ES politikoje būtų geriau matomas.

Taryba

4.2.3. Šiomis politinėmis aplinkybėmis būtų palankesnės sąlygos glaudžiau bendradarbiauti ir konsultuotis euro zonos aukščiausiojo lygio susitikimui ir (arba) euro grupei – o šiuo atveju, taip pat šalims, kuriose euras dar neįvestas – Europos Parlamentui ir nacionaliniams parlamentams. Pagal pirmesnio punkto logiką, euro zonos šalių ir šalių, siekiančių tapti euro zonos narėmis, ministrai galėtų bendrai vykdyti teisėkūros funkcijas su EP, kai sprendžiami su EPS susiję klausimai.

4.2.4. Tarybos veiksmus turėtų sustiprinti nacionalinių administracijų, kurios neturi atsilikti nuo tokių permainų, pastangos, pirmiausia keičiantis pareigūnais ir plečiant dvišalius santykius.

4.2.5. Komitetas atkreipia dėmesį į tai, kad, išplėtus sprendimų priėmimą kvalifikuota balsų dauguma ir laiku panaikinus vieningą balsavimą, pagilėtų integracija politinėje sąjungoje.

4.2.6. Taigi, geriau struktūruotas bendradarbiavimas ir konsultavimasis politinėje sąjungoje padidins svarbiausių EPS sričių politikos veiksmingumą. Naudą pajus visa ES.

4.2.7. Kaip rodo lentelės 5 punktas, yra daug dalykų, kuriuos galima būtų padaryti nekeičiant Sutarties. Daugumoje EPS politikos sričių galėtų būti palaikomas tiesioginis tvirtesnis šalių bendradarbiavimas; būtų geriau, jei EPS būtų numatytas pastovus tvirtesnis bendradarbiavimas, kuris leistų EP nariams iš euro zonos šalių ir šalių kandidačių veikti efektyviau.

4.2.8. Komitetas siūlo euro grupėje atgaivinti „Jumbo“ tarybas, kadangi tai s leistų finansų, ekonomikos ir socialinių reikalų ministrams palaikyti nuolatinį dialogą su socialiniais partneriais ir pilietine visuomene.

4.3. Vykdomoji valdžia

EPS vykdomoji institucija, Komisija

4.3.1. Pasibaigus pereinamajam laikotarpiui ir pakeitus Sutartį, bus suformuotas EPS valdymo organas. Jo pirmininkas faktiškai turėtų būti euro zonos ekonomikos ir finansų ministras, kurio, kaip Komisijos pirmininko pavaduotojo, pareigos prilygtų vyriausiojo įgalotinio užsienio reikalams ir saugumo politikai pareigoms.

4.3.2. Pagal europinį modelį *sui generis* Europos Komisijai (mažesnės sudėties ir veiksmingai) ir toliau teks pagrindinis vaidmuo. „Bendrijos metodas“ ir dabartinė EK iniciatyvos teisė taip pat turi didelę svarbą stiprinant EPS. Ši svarba turėtų būti pripažinta politinėje Sąjungoje.

4.3.3. Kol bus įsteigtas EPS vykdomasis organas, Europos Komisija turėtų atlikti „dvigubą“ vaidmenį palaikydama ryšį tarp ES ir EPS. Nepažeidžiant dabartinės EK iniciatyvos teisės, turėtų būti rasti būdai ir priemonės, kaip tinkamai į šį procesą įtraukti Europos Parlamentą siekiant užtikrinti naujų pasiūlymų dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų legitimumą.

4.3.4. EESRK siūlo paskirti nuolatinį euro grupės pirmininką, kuriam geriausiai būtų dirbti tiesiogiai Briuselyje su Komisija, EP, nacionalinėmis Vyriausybėmis ir parlamentais. Pagal Komisijos pirmininko J. C. Junckerio taikomą metodą euro grupės posėdžiams galėtų pirmininkauti Komisijos pirmininko pavaduotojas. Jis galėtų atstovauti EPS tarptautinėse institucijose.

4.4. EESRK

4.4.1. Visa tai turėtų mus paskatinti palaikyti dar tvirtesnius ir konstruktyvesnius ryšius su Europos piliečiais ir rasti būdų, kaip įtraukti juos į visuomeninį gyvenimą. Turėtų būti garantuojamos patikimos konsultacijų konkrečiais klausimais su socialiniais partneriais ir pilietine visuomene formos, visų pirma euro zonoje, nes šios organizacijos atlieka svarbų vaidmenį tose politikos srityse, kurioms EPS daro tiesioginę įtaką. Nuo jų taip pat priklauso politikos rezultatai nacionaliniu lygmeniu. Kalbant apie Europos lygmenį, EESRK gali veikti kaip pilietinės visuomenės tarpininkas, atsakingas už organizuotos pilietinės visuomenės dalyvavimą ES sprendimų priėmimo procese, nepažeisdamas socialinių partnerių vaidmens socialiniame dialoge ir pasinaudodamas:

- a) organizuotos pilietinės visuomenės forumu konkrečiais klausimais, įskaitant Europos integracijos proceso ribų nustatymą ir naujų dalyvavimo formų paiešką;
- b) konkrečiai euro zonai skirtu forumu, siekiant įvertinti tikslo suvokimą ir priklausymo jausmą, padedančius įveikti išankstinį nusistatymą ir didinančius tarpusavio pasitikėjimą;
- c) nuomonėmis, pateikiamomis prieš priimant teisės aktą dėl visuomenei ypač aktualių klausimų, kurių turi priimti EP bei Taryba.

5. Teisinės priemonės ir veiksmų sritys

5.1. Kad būtų sukurtos keturios sąjungos, kaip numatyta keturių pirmininkų pranešime, kurios yra analogiškos EESRK nurodytiems keturiems ramsčiams⁽²⁾, būtų galima imtis įvairių sričių priemonių ir politikos kryptį nekeičiant Sutarties (1 skiltis toliau pateiktoje lentelėje). Dėl kitų klausimų sprendimai turės būti priimti bendrai ES (euro zonos) lygmeniu taikant naują sprendimų priėmimo metodą ir naujas priemones bei dabartinėje Sutartyje (lentelės 2 skiltis) numatyta tvirtesnį bendradarbiavimą arba iš dalies keičiant Sutartį arba, jei reikia, priimant naują EPS sutartį (3 skiltis). Galiausiai lentelėje apibendrinami šie etapai ir pateikiami instituciniai pasiūlymai ir parengiamosios iniciatyvos, susijusios su EPS politikos ramsčiu (4 skiltis).

⁽²⁾ Taip pat remiantis EESRK nuomone dėl „Ekonominės ir pinigų sąjungos sukūrimo. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto pasiūlymai būsimam ES teisėkūros laikotarpiui“ (OL C 451, 2014 12 16, p. 10).

5.2. Analitinė EPS sukūrimo galimybių sistema ⁽³⁾

I) Dabartinėje Sutartyje įtvirtinta politika	(II) Tvirtiesnio/ struktūruoto bendradarbiavimo pereinamosios nuostatos (SESV 136 straipsnis)	(III) Nepriklausomo Lisabonos sutarties taikymo sričiai	Instituciniai veiksmai politiniam ramsčiui sukurti: euro zonai ir šalims, siekiančioms tapti jos narėmis
<p><u>Finansinės, fiskalinės ir pinigų politikos ramstis</u></p> <ul style="list-style-type: none"> — Bendros konsoliduotosios pelno mokesčio bazės (BKPMB) taikymas — Bankų sąjungos, kapitalo rinkos sukūrimas, priežiūra Europos lygmeniu — Finansinė pagalba valstybei narei krizės atveju (SESV 122 straipsnis) — Nacionalinių reformų programų įgyvendinimas 	<p><u>Finansinės, fiskalinės ir pinigų politikos ramstis</u></p> <ul style="list-style-type: none"> — ESM stiprinimas — ECB įgaliojimų galutinis nustatymas — Bendra EPS fiskalinė politika — (Fiskalinė) ir biudžeto sąjunga — Skolų pasidalijimas (arba SESV 125 straipsnis?) — Solidarumo ir konkurencingumo mechanizmas siekiant išvengti asimetrinių sukrėtimų ir disbalanso (fiskalinė sąjunga) — EPS mokėjimų balansas 	<p><u>Finansinės, fiskalinės ir pinigų politikos ramstis</u></p> <ul style="list-style-type: none"> — Nuosavi ištekliai — Sukurti Europos valiutos fondą kaip skolos agentūrą — Euroobligacijos naujai skolai padengti — Fiskalinis suderinimas 	<p><u>1 etapas</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Nuolatinis euro grupės pirmininkas 2. Užtikrinti tarpparlamentinės konferencijos veikimą 3. euro zonos „parlamentarizavimas“ (EP didysis komitetas – visų EPS šalių nariai)

⁽³⁾ *Idem.*

I) Dabartinėje Sutartyje įtvirtinta politika	(II) Tvirtiesnio/ struktūruoto bendradarbiavimo pereinamosios nuostatos (SESV 136 straipsnis)	(III) Nepriklausomo Lisabonos sutarties taikymo sričiai	Instituciniai veiksmai politiniam ramsčiui sukurti: euro zonos ir šalims, siekiančioms tapti jos narėmis
<p><u>Ekonominis ramstis</u></p> <ul style="list-style-type: none"> — Junkerio plano sustiprinimas ir įgyvendinimas — Investavimo, augimo ir užimtumo skatinimo politika — EIB euroobligacijos — Žinių sklaidos strategija (skaitmeninė darbotvarkė) — Vidaus rinkos (bendrosios energetikos, mokslinių tyrimų ir skaitmeninės rinkos) sukūrimas — Stabilumo ir augimo pakte numatytos lankstumo taisyklės — Geresnis Europos semestro ir sutartinių susitarimų (CCI) įgyvendinimas 	<p><u>Ekonominis ramstis</u></p> <ul style="list-style-type: none"> — EPS makroekonomikos ir mikroekonomikos Vyriausybė — Moksliniai tyrimai ir inovacijos — Glaudus euro zonos aukščiausio lygio valstybių ar Vyriausybių susitikimų, euro grupės ir euro darbo grupės posėdžių koordinavimas — Nauji euro zonos skirti teisės aktai — Investicijos į socialinę infrastruktūrą — Dalyvaujamoji demokratija ekonomikos sektoriuje 	<p><u>Ekonominis ramstis</u></p> <p>(jei EPS tvirtiesnis bendradarbiavimas neleidžiamas)</p> <ul style="list-style-type: none"> — ES vyriausiasis įgaliojtinis ekonominei/fiskalinei politikai — Privalomas ekonominės politikos koordinavimas (iš dalies keičiamas SESV 5 straipsnis) — Balsų daugumos taisyklės taikymas bendros sprendimų priėmimo procedūros atveju balsuojant makroekonomikos ir mikroekonomikos politikos klausimais (EPS parlamentiniai atstovai) — Kompetencijos perdavimas, pradedant pramone ir energetika 	<p><u>2 etapas</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 4. EPS teisėkūros reikalų taryba 5. euro zonos parlamentinių atstovų balsavimas EPS kompetencijos klausimais 6. EPS vykdomoji valdžia (Vyriausybė) (šiuo metu euro grupė ir Komisija) 7. Tarpparlamentinės konferencijos (EP ir nacionaliniai parlamentai) įgaliojimų ir kompetencijos sričių išplėtimas
<p><u>Socialinis ir teisių ramstis</u></p> <ul style="list-style-type: none"> — Prisijungimas prie Europos žmogaus teisių konvencijos — Mokymas ir švietimas — Visuotinės svarbos paslaugų pagrindų direktyva — Lyčių aspekto integravimas — Vystymosi rodikliai — Prisijungimas prie Europos Tarybos socialinės chartijos — „Teisių“ standartų laikymasis — Horizontalioji socialinė sąlyga (SESV 9 straipsnis) 	<p><u>Socialinis ramstis</u></p> <ul style="list-style-type: none"> — Socialinės politikos koordinavimas — Socialinės apsaugos sistemų suderinimas — Imigracijos politika — Individualios ir tarpvalstybinės pensijų teisės — Minimalios piliečių pajamos — Europos viešosios gėrybės — Parama užimtumui — Darbo rinka, judumas, kvalifikacijų pripažinimas — Viešųjų paslaugų kokybė 	<p><u>Socialinis ramstis</u></p> <ul style="list-style-type: none"> — Balsų daugumos taisyklės taikymas balsuojant socialinės, užimtumo, švietimo ir sveikatos politikos klausimais — ES pagrindinių teisių chartijos dalinis pakeitimas, susijęs su nuosavybės teisių apribojimais — Perduoti tam tikrą skaičių kompetencijos sričių, priklausančių paramos politikai, bendros kompetencijos politikos sritims (ypač švietimui ir mokymui) 	<p><u>3 etapas</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 8. Sustiprinti EP įgaliojimus EPS atžvilgiu (demokratinis legitimumas) ir kurti tikras Europos politines partijas 9. Parlamento Rūmai (EPS) (Vyriausybės) 10. Teisėkūros ir vykdomosios valdžios atskyrimas 11. Vieningo balsavimo taisyklės panaikinimas

I) Dabartinėje Sutartyje įtvirtinta politika	(II) Tvirtiesnio/ struktūruoto bendradarbiavimo pereinamosios nuostatos (SESV 136 straipsnis)	(III) Nepriklausomo Lisabonos sutarties taikymo sričiai	Instituciniai veiksmai politiniam ramsčiui sukurti: euro zonai ir šalims, siekiančioms tapti jos narėmis
<p style="text-align: center;"><u>Politinis ramstis</u></p> <ul style="list-style-type: none"> — EPS parlamentarizavimas — Didysis komitetas (GC) (euro zonos parlamentiniai atstovai) — Nuolatinis euro grupės pirmininkas — Teisėkūros reikalų taryba — Tarpinstituciniai susitarimai — Kaimynystės politikos įgyvendinimas — Dvišaliai ir daugiašaliai ES prekybos susitarimai 	<p style="text-align: center;"><u>Politinis ramstis</u></p> <ul style="list-style-type: none"> — EPS parlamentinių atstovų balsavimas EPS kompetencijos klausimais — Stiprinti tarpparlamentinę konferenciją (Fiskalinio susitarimo 13 straipsnis) — Europos gynyba — Užsienio politika — Bendra pozicija JT Saugumo Taryboje — EPS atstovavimas išorėje — Europos prokuroras — Europos savanoriškos humanitarinės pagalbos korpuso veikla 	<p style="text-align: center;"><u>Politinis ramstis</u></p> <ul style="list-style-type: none"> — Nauja EPS sutartis — euro parlamentas (EPS parlamentiniai atstovai), turintis nuolatinio tvirtiesnio bendradarbiavimo teisę (naujas SESV 136 straipsnis) — EP galių stiprinimas (įprasta teisėkūros procedūra, iniciatyvos teisė, jei Komisija nesiima veiksmų) — Parlamento Rūmai (nacionalinės Vyriausybės +) — Vieningo balsavimo taisyklės panaikinimas — Kvalifikuota balsų dauguma, dalinis Sutarčių keitimas — Europos vykdomoji institucija (skirta EPS) — Europos partijų ir rinkimų programos bei tarpvalstybiniai sąrašai — Valdžių padalijimas — Užsienio politika 	<p style="text-align: center;"><u>Iniciatyvos</u></p> <ul style="list-style-type: none"> — <i>Pilietinės visuomenės konferencija, surengta EESRK ir RK bendradarbiaujant su ES pirminkaujančia šalimi ir Komisija</i> — <i>Tarpparlamentinė konferencija</i> — <i>EP pasiūlymai dėl veiksmų, dėl kurių nereikia keisti Sutarties ir dėl Lisabonos sutarties persvarstymo</i> — <i>Konstitucinis konventas</i> — <i>Potencialus galimybės surengti visos Europos referendumą vertinimas</i>

Briuselis, 2015 m. gegužės 27 d.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Henri MALOSSE